

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Перший проректор

Н.М. Іщенко

«07» 11 2017р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

З ДИСЦИПЛІНИ Управління витратами
Назва
статус дисципліни Вибіркова
нормативна чи вибіркова
для напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент»
цифр., назва

АВТОР ПРОГРАМИ:

канд. екон. наук, доцент (б.в.з.)
член ради, науковий співробітник

кафедри менеджменту

назва кафедри

Мельничук Л.С.
прізвище, ім'я, по-батькові автора

«07» 11 2017р.

Миколаїв 2017

Лист погодження робочої програми

Робочу програму схвалено:

на засіданні кафедри менеджменту

назва кафедри, за якою закріплена дисципліна
Протокол № 3 від „07” 11 2017р.

Завідувач кафедри (Стоян О.Ю.)
Підпис ПІБ

на засіданні випускової кафедри менеджменту

назва кафедри
Протокол № 03 від „07” 11 2017р.

Завідувач кафедри (Стоян О.Ю.)
Підпис ПІБ

на засіданні методичної ради факультету у економічних наук

назва факультету, за яким закріплена дисципліна
Протокол № 60/11 від „07” 11 2017р.

Голова (Верланов Ю.Ю.)
Підпис ПІБ

Робочу програму погоджено за фірмами навчання:

Денна форма навчання:

В.о. декана факультету економічних наук (Філімонова О.Б.)
Назва, підпис, рік

Почальник навчально-методичного відділу

 (Потап Л.Ю.)
„07” 11 2017 р.

1. Концепція викладання дисципліни.

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни “Управління витратами” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів з напрямку підготовки 6.030601 «Менеджмент».

В сучасних умовах господарювання особливого значення набувають проблеми формування та управління витратами.

Дисципліна «Управління витратами» вивчає процес цілеспрямованого формування витрати за їх видами, місцями та носіями за постійного контролю рівня витрачання ресурсів і стимулювання економії.

Метою вивчення цієї дисципліни є одержання знань в області управління собівартості і аналізу витрат та їх практичного застосування в виробничих умовах.

Завданнями вивчення дисципліни “Управління витратами” є вивчення видів витрат на підприємстві, де і як вони формуються, методи контролю та впливу на величину витрат.

Міждисциплінарні зв’язки: мовне підґрунття – українська мова, англійська мова; економіко-теоретичне підґрунття – економіка підприємства, слугує підґрунттям – управління санацією підприємства.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати: головні теоретичні положення управління витратами підприємства, які на підприємстві є витрати, де і як вони формуються, яким має бути їх контроль та як впливати на їх величину;

вміти: творчо мислити, давати економічну оцінку діяльності підприємства, проводити економічне обґрунтування проектів та рішень, використовувати одержані знання та вміння у практичній діяльності на підприємствах, використовувати різні методи калькулювання продукції

2. Витяг з навчального плану спеціальності

Форма навчання	Курс	Семестр	Всього годин	В тому числі						Форма підсумкового контролю	
				аудиторних				самостійна робота студента		іспит	залік
				лекцій	семінарських	практичних	лабораторних	триместрова робота по дисципліні	курслова робота (проект)*		
Денна	4	7.	180	30	30	-	-	120	-	+	

3. Зміст навчальної дисципліни – тематичні плани дисципліни

Тема 1. Економічна суть, значення і завдання управління витратами.

Тема 2. Характеристика виробничих витрат, їх класифікація і структура.

Тема 3. Закономірності та чинники формування витрат.

Тема 4. Організаційні аспекти управління підприємством.

Тема 5 Організація центрів відповідальності.

Тема 6. Формування витрат за місцями і центрами відповідальності.

Тема 7. Собівартість продукції і калькулювання.

Тема 8. Управління виробничими затратами в умовах використання зарубіжних систем обліку і калькулювання.

Тема 9. Контроль в управлінні виробничими затратами.

Тема10. Шляхи зниження та вивчення поведінки витрат.

Тема 11. Управління витратами і ефективність виробництва.

Тема12. Оптимізація виробничої діяльності за критерієм витрат.

Тема 13. Методи цільового формування структурного аналізу та зниження витрат.

Тема14. Адаптація операційної системи до зміни її завантаження за критерієм витрат.

Тема 15. Мінімізація витрат на створення та зберігання запасів.

Розподіл навчальних годин за темами.

№ з/п	Назви розділів та тем	Всього годин	За формами занять, годин					Самостійна робота студента	Форми контролю
			Аудиторні						
			лекційні	семінарські	практичні	лабораторні			
1	Економічна суть, значення завдання управління витратами.	12	2	2			8	усне опитування	
2	Характеристика виробничих витрат, їх класифікація і структура.	12	2	2			8	усне опитування	
3	Закономірності та чинники формування витрат.	12	2	2			8	усне опитування	
4	Організаційні аспекти управління підприємством.	12	2	2			8	усне опитування	
5	Організація центрів відповідальності.	12	2	2			8	усне опитування	
6	Формування витрат за місцями і центрами відповідальності.	12	2	2			8	усне опитування	
7	Собівартість продукції і калькулювання.	13	2	2			8	усне опитування	
8	Управління виробничими затратами в умовах використання зарубіжних систем обліку і калькулювання.	13	2	2			8	усне опитування	
9	Контроль в управлінні виробничими затратами.	13	2	2			8	усне опитування	
10	Шляхи зниження та вивчення поведінки витрат	13	2	2			8	усне опитування	

11	Управління витратами і ефективність виробництва.	13	2	2			8	усне опитування
12	Оптимізація виробничої діяльності за критерієм витрат.	13	2	2			8	усне опитування
13	Методи цільового формування структурного аналізу та зниження витрат.	13	2	2			8	усне опитування
14	Адаптація операційної системи до зміни її завантаження за критерієм витрат.	17	2	2			8	усне опитування
15	Мінімізація витрат на створення та зберігання запасів.		2	2			8	
Всього		180	30	30			120	

4. Аудиторна робота:

4.1. Денна форма навчання:

4.1.1. лекційні заняттяї

Тема 1. Економічна суть, значення і завдання управління витратами.

1. Предмет, метод і зміст дисципліни.
2. Принципи і завдання управління витратами.
3. Роль і значення управління витратами в умовах ринкової економіки.

Тема 2. Характеристика виробничих витрат, їх класифікація і структура.

1. Поняття, склад і характеристика витрат.
2. Класифікація витрат на виробництво.
3. Поділ витрат стосовно прийняття управлінських рішень.
4. Структура виробничих затрат підприємства і організації.

Тема 3. Закономірності та чинники формування витрат.

1. Особливості динаміки витрат у коротко- і довгостроковому періодах.

2. Функції витрат.
3. Вплив виробничого навчання і досвіду на рівень витрат.

Тема 4. Організаційні аспекти управління підприємством.

1. Централізація і децентралізація - основні аспекти структури управління.

2. Функції управління витратами.
3. Основні методи управління підприємством

Тема 5 Організація центрів відповідальності.

1. Центри відповідальності та їх необхідність.
2. Типи центрів відповідальності.
3. Оцінка та облік діяльності центрів відповідальності.
4. Формування витрат за місцями виникнення.
5. Формування витрат за центрами затрат

Тема 6. Формування витрат за місцями і центрами відповідальності.

1. Розроблення кошторисів центрів відповідальності.
2. Розподіл витрат допоміжних і обслуговуючих підрозділів.
3. Методика складання кошторису підприємства.

Тема 7. Собівартість продукції і калькулювання.

1. Зміст, мета й етапи виробничого обліку.
2. Метод, завдання та принципи калькуляційного обліку.
3. Об'єкт та одиниця калькулювання.
4. Види калькуляцій і їх використання в управлінні витрат.
5. Поняття й види собівартості.

Тема 8. Управління виробничими затратами в умовах використання зарубіжних систем обліку і калькулювання.

1. Управління виробничими затратами на основі діяльності.
2. Управління виробничими затратами на базі змінних витрат.

Тема 9. Контроль в управлінні виробничими затратами.

1. Роль і значення контролю в управлінні витратами.
2. Завдання і види контролю.
3. Методи контролю витрат.
4. Функції витрат, як засіб оцінювання роботи підрозділів центрів витрат.

Тема 10. Шляхи зниження та вивчення поведінки витрат.

1. Суть внутрішнього управлінського контролю та його елементи.
2. Методи вивчення поведінки витрат.
3. Визначення ступеня надійності функції витрат.
4. Внутрішні резерви зниження витрат та стимулювання економії ресурсів.

Тема 11. Управління витратами і ефективність виробництва.

1. Сутність і передумови аналізу системи «витрати-випуск-прибуток».
2. Визначення маржинального прибутку в CVP-аналізі.
3. Аналіз рівноваги операційної діяльності.

Тема 12. Оптимізація виробничої діяльності за критерієм витрат.

1. Аналіз за умов невизначеності та безпека виробництва.
2. Залежність прибутку від операційної активності та структури витрат.

3. Поняття операційного важеля та його розрахунок.

Тема 13. Методи цільового формування структурного аналізу та зниження витрат.

1. Роль концепції цільової собівартості в системі управління витратами, принципи таргет - кастингу.

2. Основні етапи досягнення цільового рівня собівартості.

3. Функціонально-вартісний аналіз : суть, об'єкти та етапи проведення.

4. Кайдзен, кайдзен – кастинг – методи зниження витрат.

Тема 14. Адаптація операційної системи до зміни її завантаження за критерієм витрат.

1. Сутність і форми адаптації.

2. Вплив різних форм адаптації машин на експлуатацію витрати Інтенсивність роботи;

3. Кількісна адаптація і довгострокова мінімізація витрат під час її здійснення.

Тема 15. Мінімізація витрат на створення та зберігання запасів.

1. Вплив системи управління запасами на ефективність діяльності підприємства.

2. Сучасні моделі управління товарно-матеріальними запасами :

- Модель з фіксованим розміром запасу;
- Модель з фіксованим періодом;
- Система «точно за часом»

4.1.2. семінарські заняття

Тема 1. Економічна суть, значення і завдання управління витратами.

1. Предмет, метод і зміст дисципліни.
2. Принципи і завдання управління витратами.
3. Роль і значення управління витратами в умовах ринкової економіки.

Питання для самоконтролю

1. Яким чином ресурси підприємства пов'язані з його витратами?
2. У чому полягає суть управління витратами?
3. Чим зумовлена актуальність управління витратами?
4. Назвіть головні причини, які зумовлюють необхідність посилення уваги до управління витратами в сучасних умовах господарювання?
5. Що являється предметом управління витратами?
6. Перерахуйте функції управління витратами.
7. Перерахуйте основні завдання, які ставить перед собою мета управління витратами.
8. Розкрийте суть специфічних та загальнометодологічних і специфічних методів дослідження об'єкта?
9. Назвіть основні принципи та завдання управління витратами?
10. Яке місце посідає управління витратами в системі менеджменту підприємств та організації?
11. Яка відмінність між термінами «управління» і «менеджмент»?

Тема 2. Характеристика виробничих витрат, їх класифікація і структура.

1. Поняття, склад і характеристика витрат.
2. Класифікація витрат на виробництво.
3. Поділ витрат стосовно прийняття управлінських рішень.
4. Структура виробничих затрат підприємства і організації.

Питання для самоконтролю

1. Який вплив мають витрати на результати діяльності підприємства?

2. Дайте визначення терміна «витрати».
3. Що таке класифікація витрат?
4. Яке значення має класифікація витрат для підприємства та які ознаки Ви знаєте ?
5. Які витрати входять до складу постійних?
6. Які витрати входять до складу змінних?
7. Поясніть сутність класифікації витрат за періодичністю виникнення. Які витрати є первинними: одноразові чи поточні ?
8. Охарактеризуйте маржинальні (граничні) витрати.
9. Яка особливість операційних та виробничих витрат?
10. Як здійснюється поділ витрат на основні та накладні ?
11. За якими напрямками класифікуються витрати стосовно прийняття управлінських рішень?
12. Поясніть класифікацію витрат за критерієм доцільності їх здійснення?
13. Які витрати лежать в основі системи обліку за центрами відповідальності ?

Тема 3. Закономірності та чинники формування витрат.

1. Особливості динаміки витрат у коротко- і довгостроковому періодах.
2. Функції витрат.
3. Вплив виробничого навчання і досвіду на рівень витрат.

Питання для самоконтролю

1. Що є критерієм розмежування періодів на коротко- і довгострокові при аналізі витрат?
2. Поясніть закономірності динаміки витрат у короткостроковому періоді?
3. З'ясуйте закономірності поведінки витрат у довгостроковому періоді?
4. Як впливає на середні витрати зміна величини підприємства ?

5. Що таке функції витрат , і яке їхнє практичне значення?
6. Які є функції витрат за методами побудови і в чому їхні особливості?
7. Як впливають на собівартість продукції чинники досвіду і виробничого навчання?
8. Поясніть, як визначається норма і будуються криві навчання?
9. Які є методи дослідження причинно-наслідкових зв'язків між витратами та яка їх особливість?
10. Поясніть відмінність між лінійними та нелінійними функціями .

Тема 4. Організаційні аспекти управління підприємством.

1. Централізація і децентралізація - основні аспекти структури управління.
2. Функції управління витратами.
3. Основні методи управління підприємством

Питання для самоконтролю

1. Назвіть основні аспекти організаційної структури управління.
2. Перерахуйте основні переваги та недоліки централізації та децентралізації.
3. Що таке повноваження?
4. Хто є суб'єктами та об'єктами управління витратами?
5. Охарактеризуйте функції розроблення рішень в управлінні витратами.
6. Поясніть зміст функції контролю витрат.
7. Назвіть основні методи управління витратами.
8. Які теорії покладені в основу концепції стратегічного управління витратами?
9. Що таке ланцюжок цінностей, як він пов'язаний з управлінням витратами?
10. Що таке бенчмаркенг, або метод еталонних порівнянь, як він може застосовуватися в управлінні витратами?

11. Який потенціал стосовно управління витратами має теорія обмежень?

12. Охарактеризуйте основні елементи концепції управління витратами на якість.

Тема 5 Організація центрів відповідальності.

1. Центри відповідальності та їх необхідність.

2. 5.Типи центрів відповідальності.

3. Оцінка та облік діяльності центрів відповідальності.

4. 7.Формування витрат за місцями виникнення.

5. 8.Формування витрат за центрами затрат

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає сенс для підприємства від формування центрів відповідальності?

2. Коли і ким було вперше сформульовано концепцією управління підприємством за центрами відповідальності?

3. За якими ознаками класифікують центри відповідальності на підприємствах?

4. Який зв'язок існує між центрами відповідальності та основними економічними показниками діяльності підприємства?

5. Що таке центр відповідальності, наведіть декілька прикладів ?

6. На які різновиди поділяються центри відповідальності?

7. Назвіть переваги управління витратами підприємства за центрами відповідальності.

8. Які різновиди центрів відповідальності виділяють за ознакою обсягу повноважень та відповідальності?

9. Що таке центр витрат та назвіть його види?

10. Яких критеріїв необхідно дотримуватись під час оцінки діяльності центрів?

11. Які функції виконує облік за центрами відповідальності в системі внутрішнього управління ?

12. Яким чином формування центрів витрат сприяє підвищенню ефективності прийняття управлінських рішень?

13. Назвіть проблеми ефективного функціонування центрів витрат на підприємствах та способи їх вирішення.

Тема 6. Формування витрат за місцями і центрами відповідальності.

1. Розроблення кошторисів центрів відповідальності.
2. Розподіл витрат допоміжних і обслуговуючих підрозділів.
3. Методика складання кошторису підприємства.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає відмінність між бюджетом і кошторисом?
2. Який горизонт планування звичайно мають бюджети та кошториси?
3. З'ясуйте функції які виконують кошториси.
4. Які існують підходи до групування статей кошторису, у чому полягає їхня аналітико-інформаційна цінність?
5. Наведіть перелік витрат, пов'язаних із утриманням та експлуатацією машин і устаткування .
6. Охарактеризуйте суть загальновиробничих витрат та їх види.
7. З'ясуйте склад непрямих витрат підрозділів за ознакою місця їх формування.
8. З'ясуйте сутність , а також недоліки та переваги методів розподілу витрат допоміжних та обслуговуючих підрозділів.
9. Дайте характеристику процесу складання зведеного кошторису на виробництво.
10. Які витрати належать до адміністративних витрат?
11. За яким принципом складається кошторис виробництва, чому саме так ?
12. Які закони та інші нормативно-правові акти треба брати до уваги під час складання кошторису виробництва?

Тема 7. Собівартість продукції і калькулювання.

1. Зміст, мета й етапи виробничого обліку.
2. Метод, завдання та принципи калькуляційного обліку.
3. Об'єкт та одиниця калькулювання.
4. Види калькуляцій і їх використання в управлінні витрат.
5. Поняття й види собівартості.

Питання для самоконтролю

1. Поясніть взаємозв'язок між виробничим та калькуляційним обліком.
2. Метою виробничого обліку є?
3. Назвіть основні етапи та завдання виробничого обліку.
4. Що таке «калькулювання» і його відмінності від «калькуляції»?
5. Яка роль калькулювання собівартості в управлінні витратами?
6. Охарактеризуйте сучасний стан калькулювання.
7. Назвіть основні завдання, що вирішує калькулювання.
8. Що таке об'єкти обліку затрат, об'єкти калькулювання і калькуляційні одиниці?
9. Які є види калькуляційних одиниць?
10. Назвіть види калькуляцій та яке їхнє призначення?
11. Дайте визначення й трактування поняття «собівартість».
12. Як класифікується собівартість від обсягу витрат?
13. Які ви знаєте системи і методи обліку затрат на виробництво?
14. Який вплив мають системи і методи обліку затрат на виробництво на управління витратами?
15. У чому суть позамовного методу обліку затрат на виробництво і калькулювання собівартості продукції та його різновидів?
16. До чого зводиться суть попроцесного методу обліку затрат на виробництво і калькулювання собівартості продукції та його варіантів?
17. У чому полягають сутність, переваги і вади калькулювання за повними і неповними витратами?

18. Охарактеризуйте особливості нормативного методу обліку і калькулювання та умови його застосування.

19. Яка суть та особливості управління витратами в умовах застосування «стандарт - кост» ?

20. Які Ви знаєте сучасні методи обліку витрат на виробництво?

Тема 8. Управління виробничими затратами в умовах використання зарубіжних систем обліку і калькулювання.

1. Управління виробничими затратами на основі діяльності.

2. Управління виробничими затратами на базі змінних витрат.

Питання для самоконтролю

1. Які Ви знаєте зарубіжні системи обліку і калькулювання витрат на підприємстві?

2. Що являє собою метод калькулювання собівартості продукції на «основі діяльності»?

3. На які групи поділяються технологічні операції?

4. Що таке пули?

5. Як визначається ставка розподілу?

6. За якою формулою здійснюється розподіл пулу за видами продукції?

7. Охарактеризуйте послідовність калькулювання на основі діяльності.

8. У чому саме проявляються відмінності калькулювання собівартості на базі повних та змінних витрат?

9. Охарактеризуйте маржинальний дохід, як показник аналізу прибутковості та прийняття управлінських рішень.

10. Перелічіть переваги та недоліки системи калькулювання змінних витрат.

11. Поясніть схему виробництва зі спільним для всіх продуктів технологічним процесом.

12. Поясніть схему виробництва із розгалуженим технологічним процесом.

13. З'ясуйте можливі методи визначення собівартості продукції у комплексному (сумісному) виробництві.

14. В чому полягає суть методу вилучення витрат?

15. Поясніть метод розподілу витрат.

16. Охарактеризуйте комбінований метод визначення собівартості продукції.

17. Поясніть методику визначення собівартості готової (товарної) продукції.

18. Як обчислюється собівартість реалізованої продукції?

19. Як можна визначити орієнтовну собівартість нових виробів на етапі їх розроблення (проектування) ?

20. Поясніть динаміку собівартості нових складних виробів на етапі освоєння їх виробництва.

Тема 9. Контроль в управлінні виробничими затратами.

1. Роль і значення контролю в управлінні витратами.

2. Завдання і види контролю.

3. Методи контролю витрат.

4. Функції витрат, як засіб оцінювання роботи підрозділів центрів витрат.

Питання для самоконтролю

1. Чим викликана необхідність контролю в управлінні витратами ?

2. Які завдання вирішує організація контролю витрат на підприємстві?

3. Як класифікуються витрати у процесі здійснення їх контролю?

4. Які види контролю розрізняють за частотою контрольних операцій, за часом здійснення контрольних операцій ?

5. З'ясуйте співвідношення між видами контролю за різними класифікаційними ознаками.

6. Які методи контролю витрат Ви знаєте ?

7. За допомогою яких показників оцінюється діяльність підрозділів – центрів витрат ?

8. Для чого треба перерахувати планові витрати на фактичний обсяг ?

9. У чому полягає сутність механізму управління за відхиленнями ?

10. Охарактеризуйте загальну схему контролю витрат.

Тема 10. Шляхи зниження та вивчення поведінки витрат.

1. Суть внутрішнього управлінського контролю та його елементи.

2. Методи вивчення поведінки витрат.

3. Визначення ступеня надійності функції витрат.

4. Внутрішні резерви зниження витрат та стимулювання економії ресурсів.

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте значення внутрішнього управлінського контролю?

2. Поясніть схему дії механічного контролю?

3. Які недоліки властиві сучасній системі внутрішнього контролю?

4. З яких елементів складається внутрішній управлінський контроль і у чому його суть?

5. Що розуміють під поведінкою витрат?

6. Що таке функція витрат і як її можна описати?

7. За допомогою яких методів можна вивчити поведінку витрат та у чому полягає їх суть?

8. Які показники використовуються для визначення ступеня надійності функції витрат?

9. Поясніть суть коефіцієнта детермінації та механізм його розрахунку?

10. З'ясуйте можливі резерви зниження витрат?

11. Які існують джерела матеріального стимулювання зниження рівня витрат?

Тема 11. Управління витратами і ефективність виробництва.

1. Сутність і передумови аналізу системи «витрати-випуск-прибуток».

2. Визначення маржинального прибутку в CVP-аналізі.
3. Аналіз рівноваги операційної діяльності.

Питання для самоконтролю

1. З'ясуйте сутність і роль CVP-аналізу.
2. На яких передумовах ґрунтується CVP-аналіз?
3. Назвіть показники, що обчислюються та аналізуються в процесі CVP-аналізу.
4. Поясніть економічну сутність маржинального прибутку і методику його обчислення.
5. Поясніть взаємозв'язок маржинального та операційного прибутку підприємства.
6. Що таке критичний обсяг реалізації?
7. Як визначається коефіцієнт маржинального прибутку і для чого він потрібен?
8. Як аналітично визначити беззбитковий обсяг продукції у натуральному виміру?
9. Виведіть формулу для обчислення беззбиткового обсягу продукції у грошовому вимірі.
10. Які висновки дозволяють зробити результати розрахунку критичного обсягу реалізації?

Тема 12. Оптимізація виробничої діяльності за критерієм витрат.

1. Аналіз за умов невизначеності та безпека виробництва.
2. Залежність прибутку від операційної активності та структури витрат.
3. Поняття операційного важеля та його розрахунок.

Питання для самоконтролю

1. Якими наслідками для підприємства може обернутися завищення витрат виробництва?
2. Який обсяг виробництва продукції необхідно забезпечити для мінімізації виробничих витрат підприємства?

3. Якими показниками вимірюється ефективність управління витратами?

4. Поясніть сутність коефіцієнта безпеки операційної діяльності й методику обчислення її рівня.

5. Що таке цільовий прибуток ? у чому полягає сутність планування прибутку на основі аналізу беззбитковості?

6. Як визначається обсяг виробництва, що забезпечує цільовий прибуток (цільову рентабельність) підприємства ?

7. У чому особливості обчислення показників беззбитковості та безпеки виробництва за умов невизначеності?

8. Поясніть дію механізму операційного левериджу.

9. Що показує операційний леверидж і як він обчислюється?

10. З яких причин і яким чином структура витрат впливає на величину операційного ліверіджу ?

Тема 13. Методи цільового формування структурного аналізу та зниження витрат.

1. Роль концепції цільової собівартості в системі управління витратами, принципи таргет - кастингу.

2. Основні етапи досягнення цільового рівня собівартості.

3. Функціонально-вартісний аналіз : суть, об'єкти та етапи проведення.

4. Кайдзен, кайдзен – кастинг – методи зниження витрат.

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте концепцію цільової собівартості?

2. Назвіть ключові принципи таргет-кастингу.

3. Поясніть механізм визначення цільової ціни на нову продукцію.

4. Як визначається величина цільового прибутку?

5. У чому відмінність між поняттями «цільова собівартість» та «прогнозована собівартість» нової продукції?

6. Охарактеризуйте етапи проведення таргет-кастингу.

7. Які методи оптимізації витрат ефективно діють у середовищі таргет-костингу?

8. Дайте визначення функціонально-вартісного аналізу (ФВА).

9. Назвіть та охарактеризуйте основні принципи ФВА.

10. Охарактеризуйте аналітичний етап проведення ФВА.

11. Які види робіт виконуються під час пошуково-дослідницького етапу ФВА?

12. Які види функцій об'єкта аналізу (продукту) виділяють у процесі ФВА?

13. Дайте визначення понять «кайдзен» і «кайдзен-костинг». У чому відмінність між ними?

14. Охарактеризуйте процес кайдзен-костингу.

15. Назвіть спільні риси та відмінності таргет- та кайдзен-костингу.

Тема 14. Адаптація операційної системи до зміни її завантаження за критерієм витрат.

1. Сутність і форми адаптації.

2. Вплив різних форм адаптації машин на експлуатацію витрати Інтенсивність роботи;

3. Кількісна адаптація і довгострокова мінімізація витрат під час її здійснення.

Питання для самоконтролю

1. Поясніть сутність і практичне значення адаптації операційної системи до зміни її завантаження.

2. За якими параметрами здійснюється адаптація і які її форми?

3. Що є критерієм адаптації машин і устаткування?

4. В якій послідовності здійснюється адаптація устаткування?

5. З'ясуйте вплив на експлуатаційні витрати інтенсивності роботи машин.

6. Як впливає на експлуатаційні витрати час роботи машин у межах доби?

7. Поясніть, як впливає на витрати кількісна адаптація машин.

8. Які є форми придбання устаткування, в чому їх особливості, переважні вади.

9. Поясніть методику мінімізації витрат на придбання машин за кількісної адаптації.

10. Як обчислюються витрати на лізинг машин у поточній вартості?

11. З'ясуйте структуру і методику обчислення лізингових платежів.

12. Поясніть методику обчислення витрат на придбання машин за рахунок кредиту.

13. Наведіть формулу обчислення загальних витрат на купівлю обладнання за рахунок кредиту в поточній вартості.

14. Що входить до складу ліцензових платежів (орендної оплати).

Тема 15. Мінімізація витрат на створення та зберігання запасів.

1. Вплив системи управління запасами на ефективність діяльності підприємства.

2. Сучасні моделі управління товарно-матеріальними запасами :

- Модель з фіксованим розміром запасу;
- Модель з фіксованим періодом;
- Система «точно за часом»

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте, для чого створюються запаси на підприємстві.
2. Як впливає неефективне управління запасами на результати діяльності підприємства?
3. У чому сутність системи управління запасами на підприємстві?
4. Назвіть основні причини інвестування коштів підприємства у товарно-матеріальні запаси.
5. Які витрати виникають у процесі заготівлі та зберігання запасів?
6. Назвіть основні моделі системи управління товарно-матеріальними запасами.
7. Які переваги й недоліки моделі управління запасами з фіксованим розміром запасу?

8. Які переваги та недоліки моделі з фіксованим періодом поставки?
9. За яких умов доцільним є формування системи управління запасами «точно за часом»?
10. Назвіть основні переваги і недоліки системи «точно за часом».
11. Назвіть основні припущення моделі з фіксованим розміром запасу ?
12. Яким чином визначається час наступного замовлення матеріалів?
13. Що таке точка повторного замовлення?
14. Як визначається оптимальна величина запасу за критерієм витрат
15. У чому полягає необхідність поділу витрат залежно від зміни обсягів поставки запасів ? які витрати називаються релевантними?
16. Як визначити витрати на придбання, на розміщення замовлення і на зберігання запасів?
17. Як впливають методи оцінки вибуття запасів на витрати підприємства?
18. За яких умов доцільно використовувати метод собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО)?
19. У чому особливості оцінювання запасів під час їх вибуття у виробництво за методом середньозважених витрат?
20. Які є методи оцінювання запасів?

5. Самостійна робота

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

з дисципліни _____ Управління витратами _____
назва дисципліни

кількість годин СРС згідно з навчальним планом 120 _____

Види самостійної роботи	Трудо- місткість (годин)*	Планові терміни виконання	Форми контролю	Максимальна кількість балів
<i>1.</i>	<i>2.</i>	<i>3.</i>	<i>4.</i>	<i>5.</i>
Денна форма навчання				
<u>VII</u> триместр <small>номер триместру</small>				
I. О б о в ' я з к о в і				
<i>Види робіт на семінарських (практичних, лабораторних) заняттях</i>				
1.1. Підготовка до семінарських занять.	70	Систематично	Активна робота на семінарських заняттях	40
<i>За виконання модульних (контрольних) завдань</i>				
1.2. Підготовка до виконання модульних контрольних робіт	20	Останнє заняття відповідного модуля	Модульна контрольна робота	10
<i>За виконання завдань самостійного опрацювання та інших завдань</i>				
Разом балів за обов'язкові види СРСР				50
II. В и б і р к о в і				
<i>За виконання творчих завдань для самостійного опрацювання</i>				
2.1. Написання реферату за заданою тематикою	20	Відповідно до розкладу занять	Захист матеріалів під час семінарських занять	5
2.2. Підготовка доповіді на студентську конференцію (форум)	10	Відповідно до плану проведення конференції	Подані матеріали тез доповіді на студентську конференцію	5
Разом балів за вибіркові види СРСР				10
Всього балів за СРС у <u>IV</u> триместрі				60

Теми рефератів:

1. Економічна суть, значення та завдання управління витратами.
2. характеристика виробничих витрат, їх класифікація та структура.
3. Калькулювання собівартості: поняття, види, методика
4. Планування, нормування, прогнозування затрат на підприємстві.
5. Методика управління витратами на підприємстві.
6. Система і методика обліку затрат на виробництві.
7. Контроль в управлінні виробничими затратами.
8. Зв'язок витрат виробництва з його ефективністю.

6. Питання для самоконтролю

1. Предмет, метод і зміст дисципліни.
2. Принципи і завдання управління витратами.
3. Роль і значення управління витратами в умовах ринкової економіки.
4. Поняття, склад і характеристика витрат.
5. Класифікація витрат на виробництво.
6. Поділ витрат стосовно прийняття управлінських рішень.
7. Структура виробничих затрат підприємства і організації.
8. Особливості динаміки витрат у коротко- і довгостроковому періодах.
9. Функції витрат.
10. Вплив виробничого навчання і досвіду на рівень витрат.
11. Централізація і децентралізація - основні аспекти структури управління.
12. Функції управління витратами.
13. Основні методи управління підприємством
14. Центри відповідальності та їх необхідність.
15. Типи центрів відповідальності.
16. Оцінка та облік діяльності центрів відповідальності.
17. Формування витрат за місцями виникнення.
18. Формування витрат за центрами затрат
19. Розроблення кошторисів центрів відповідальності.
20. Розподіл витрат допоміжних і обслуговуючих підрозділів.
21. Методика складання кошторису підприємства.
22. Зміст, мета й етапи виробничого обліку.
23. Метод, завдання та принципи калькуляційного обліку.

24. Об'єкт та одиниця калькулювання.
25. Види калькуляцій і їх використання в управлінні витрат.
26. Поняття й види собівартості.
27. Управління виробничими затратами на основі діяльності.
28. Управління виробничими затратами на базі змінних витрат.
29. Калькулювання у комплексному (сумісному) виробництві.
30. Собівартість готової та реалізованої продукції.
31. Роль і значення контролю в управлінні витратами.
32. Завдання і види контролю.
33. Методи контролю витрат.
34. Функції витрат, як засіб оцінювання роботи підрозділів центрів витрат.
35. Суть внутрішнього управлінського контролю та його елементи.
36. Методи вивчення поведінки витрат.
37. Визначення ступеня надійності функції витрат.
38. Внутрішні резерви зниження витрат та стимулювання економії ресурсів.
39. Сутність і передумови аналізу системи «витрати-випуск-прибуток».
40. Визначення маржинального прибутку в CVP-аналізі.
41. Аналіз рівноваги операційної діяльності.
42. Аналіз за умов невизначеності та безпека виробництва.
43. Залежність прибутку від операційної активності та структури витрат.
44. Поняття операційного важеля та його розрахунок.
45. Роль концепції цільової собівартості в системі управління витратами, принципи таргет - кастингу.
46. Основні етапи досягнення цільового рівня собівартості.
47. Функціонально-вартісний аналіз : суть, об'єкти та етапи проведення.
48. Кайдзен, кайдзен – кастинг – методи зниження витрат.
49. Сутність і форми адаптації.
50. Вплив різних форм адаптації машин на експлуатацію витрати
51. Кількісна адаптація і довгострокова мінімізація витрат під час її здійснення.
52. Вплив системи управління запасами на ефективність діяльності підприємства.
53. Сучасні моделі управління товарно-матеріальними запасами.
54. Модель управління товарно-матеріальними запасами з фіксованим розміром запасу.

55. Модель управління товарно-матеріальними запасами з фіксованим періодом.
56. Модель управління товарно-матеріальними запасами Система «точно за часом»
57. Визначення оптимального розміру замовлення розрахунок витрат на зберігання запасів.
58. Визначення оптимального розміру замовлення розрахунок витрат на розміщення замовлення.
59. Вплив методів оцінювання запасів під час їх вибуття на витрати підприємства.
60. Сутність та функції фінансового контролінгу.
61. Система раннього попередження та реагування: основні завдання та порядок організації.
62. Методи фінансового контролінгу.

7. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль з дисципліни «Управління витратами» проводиться відповідно до навчального плану у вигляді іспиту в 7 семестрі, в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу. Форма проведення іспиту – письмова.

Перелік питань до іспиту:

1. Принципи і завдання управління витратами.
2. Роль і значення управління витратами в умовах ринкової економіки.
3. Поняття, склад і характеристика витрат.
4. Класифікація витрат на виробництво.
5. Поділ витрат стосовно прийняття управлінських рішень.
6. Структура виробничих затрат підприємства і організації.
7. Особливості динаміки витрат у коротко- і довгостроковому періодах.
8. Функції витрат.
9. Вплив виробничого навчання і досвіду на рівень витрат.
10. Централізація і децентралізація - основні аспекти структури управління.

11. Функції управління витратами.
12. Основні методи управління підприємством
13. Центри відповідальності та їх необхідність.
14. Типи центрів відповідальності.
15. Оцінка та облік діяльності центрів відповідальності.
16. Формування витрат за місцями виникнення.
17. Формування витрат за центрами затрат
18. Розроблення кошторисів центрів відповідальності.
19. Розподіл витрат допоміжних і обслуговуючих підрозділів.
20. Методика складання кошторису підприємства.
21. Зміст, мета й етапи виробничого обліку.
22. Метод, завдання та принципи калькуляційного обліку.
23. Об'єкт та одиниця калькулювання.
24. Види калькуляцій і їх використання в управлінні витрат.
25. Поняття й види собівартості.
26. Управління виробничими затратами на основі діяльності.
27. Управління виробничими затратами на базі змінних витрат.
28. Калькулювання у комплексному (сумісному) виробництві.
29. Собівартість готової та реалізованої продукції.
30. Роль і значення контролю в управлінні витратами.
31. Завдання і види контролю.
32. Методи контролю витрат.
33. Функції витрат, як засіб оцінювання роботи підрозділів центрів витрат.
34. Суть внутрішнього управлінського контролю та його елементи.
35. Методи вивчення поведінки витрат.
36. Визначення ступеня надійності функції витрат.
37. Внутрішні резерви зниження витрат та стимулювання економії ресурсів.
38. Сутність і передумови аналізу системи «витрати-випуск-прибуток».

39. Визначення маржинального прибутку в CVP-аналізі.
40. Аналіз рівноваги операційної діяльності.
41. Аналіз за умов невизначеності та безпека виробництва.
42. Залежність прибутку від операційної активності та структури витрат.
43. Поняття операційного важеля та його розрахунок.
44. Роль концепції цільової собівартості в системі управління витратами, принципи таргет - кастингу.
45. Основні етапи досягнення цільового рівня собівартості.
46. Функціонально-вартісний аналіз : суть, об'єкти та етапи проведення.
47. Кайдзен, кайдзен – кастинг – методи зниження витрат.
48. Сутність і форми адаптації.
49. Вплив різних форм адаптації машин на експлуатацію витрати
50. Кількісна адаптація і довгострокова мінімізація витрат під час її здійснення.
51. Вплив системи управління запасами на ефективність діяльності підприємства.
52. Сучасні моделі управління товарно-матеріальними запасами.
53. Модель управління товарно-матеріальними запасами з фіксованим розміром запасу.
54. Модель управління товарно-матеріальними запасами з фіксованим періодом.
55. Модель управління товарно-матеріальними запасами Система «точно за часом»
56. Визначення оптимального розміру замовлення розрахунок витрат на зберігання запасів.
57. Визначення оптимального розміру замовлення розрахунок витрат на розміщення замовлення.

58. Вплив методів оцінювання запасів під час їх вибуття на витрати підприємства.

59. Сутність та функції фінансового контролінгу.

60. Система раннього попередження та реагування: основні завдання та порядок організації.

61. Методи фінансового контролінгу.

8. Система оцінювання роботи студентів з дисципліни

Об'єктом оцінювання навчальних досягнень студентів є знання, уміння та навички, досвід творчої діяльності, емоційно-ціннісного ставлення до навколишньої дійсності.

Поточний контроль знань студентів протягом одного триместру включає оцінку за роботу на семінарських заняттях та самостійну роботу.

Критерії поточної оцінки знань студентів.

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування	Критерії оцінки
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві

	неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
3	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
1	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Модульний контроль знань студентів здійснюється через проведення аудиторних письмових контрольних робіт або комп'ютерного тестування.

Критерії поточної модульної оцінки знань студентів.

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування	Критерії оцінки
9-10	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно

	розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
7-8	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обгрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
5-6	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обгрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
3-4	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обгрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
1-2	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Підсумковий модульний контроль знань студентів означає поступове накопичення балів від одного поточного модульного контролю до іншого в кінцевому рахунку отримання загального підсумкового балу.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Список рекомендованої літератури

Картка інформаційного забезпечення дисципліни

№ п/п	Бібліографічний опис джерела	Місце знаходження (основні бібліотеки міста та ін.)			
		ЧДУ ім.П.Могили	Обласна наукова бібліотека ім.О.Гмирьова	Міська центральна бібліотека ім. М.Кропивницького	Інтернет, внутрішня мережа (адреса)
1. Основні джерела					
1.	Грещак М. Г., Коцюба О. С. Управління витратами: Навч.- метод. посібник для самоств. вивч. дисц. — К.: КНЕУ, 2012. — 131 с.	+	+		+
2.	Грещак М. Г. Управління витратами: навч. посіб. / [М. Г. Грещак, В. М. Гордієнко, О. С. Коцюба, Ю. М. Лозовик]; за ред. М. Г. Грещака. — К.: КНЕУ, 2008. — 264 с.		+	+	
3.	Турило А. М. Управління витратами підприємства: Навч. посіб./ А. М. Турило, Ю. Б. Кравчук, А. А. Турило - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 120 с.		+		
4.	Цал-Цалко Ю. С. Витрати підприємства: Навч. посібник/ Ю.С. Цал- Цалко. — К.: ЦУЛ, 2002.- 656 с.		+	+	
2. Додаткові джерела					
1.	Бутинець Ф. Ф. та ін. Бухгалтерський управлінський облік. Навч. посіб.		+		+

	для студентів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит»/ Ф. Ф. Бутинець, Л. В. Чижевська, Н. В. Герасимчук. — Житомир: ЖІТІ, 2010. — 448 с.				
2.	Гарасим П. М., Давидович І. Є., Хомин П. Я. Управлінський облік на підприємстві (методика ведення): Монографія. — Тернопіль: Економічна думка, 2001. — 270 с.		+		+

10. Словник дисципліни.

Акція	Акция	Action
Банк	Банк	Bank
Банкрутство	Банкротство	Bankruptcy
Валюта	Валюта	Currency
Валютний курс	Валютный курс	Exchange rate
Гарант	Гарант	Guarantor
Гроші	Деньги	Money
Грошові знаки	Денежные знаки	Banknotes
Дебітор	Дебитор	Debtor
Девальвація	Девальвация	Devaluation
Дотація	Дотация	Grant
Державні цінні папери	Государственные ценные бумаги	Government securities
Депозити	Депозиты	Deposit
Депозитарій	Депозитарий	Depositary
Диверсифікація вкладень	Диверсификация вложений	Diversification of investments
Емісія	Эмиссия	Emission
Застава	Залог	Pledge
Знецінення грошей	Обесценение денег	Depreciation of money
Інвестиції	Инвестиции	Investments
Інвестор	Инвестор	Investor
Індекс цін	Индекс цен	Price index
Інфляція	Инфляция	Inflation
Клієнт	Клиент	Client
Коефіцієнт ліквідності	Коэффициент ликвидности	The liquidity ratio
Кредит	Кредит	Credit
Курсовий прибуток	Курсовая прибыль	Course profit
Ліквідність	Ликвидность	Liquidity
Ризик ринку	Риск рынка	Market risk
Цінні папери	Ценные бумаги	Securities
Штраф	Штраф	Fine

